

KAZIMIERZ MAŚLANKIEWICZ¹

PIĘCDZIESIĘCIOLECIE
 POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO
 1921—1971

50-ЛЕТНИЕ ПОЛЬСКОГО ГЕОЛОГИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА

Fifty years of activity of the Geological Society of Poland

Utrata niepodległości i podział ziem polskich na trzy zabory, które przeszły pod panowanie Prus, Austrii i Rosji carskiej z końcem XVIII wieku, nie stwarzały pomyślnych warunków dla rozwoju nauki polskiej, a zwłaszcza nauk przyrodniczych w XIX wieku. Rozbicie organizacyjnego życia naukowego w trzech zaborach i zależność od wrogiej polityki zaborców w latach niewoli politycznej oraz utrudnione kontakty z nauką w krajach zachodnich, gdzie w XIX wieku nastąpił potężny rozwój nauk przyrodniczych, stanowiły istotną przyczynę braku ciągłości rozwojowej tych nauk na obszarze dawnej Polski. Odnosiło się to w szczególności do geologii, która dopiero w połowie XVIII wieku zaczęła wyodrębniać się w samodzielną dyscyplinę naukową. W różnych ośrodkach, jak Wilno, Krzemieniec, Warszawa, Kraków i Lwów rozwijały się nauki geologiczne, nieraz jednak tylko przez krótki czas, co związane było głównie z warunkami politycznymi. One też zmuszały niejednego z przyszłych geologów do opuszczania ojczyzny i udawania się do innych, nieraz bardzo odległych, krajów; ich prace ogłaszane przeważnie w językach obcych zaliczane są często na dobro nauki obcej.

W drugiej połowie XIX wieku geologia na ziemiach polskich mogła rozwijać się głównie w oparciu o szkoły wyższe z czynnymi katedrami nauk geologicznych oraz o istniejące towarzystwa naukowe. Ośrodki takie znajdowały się w Krakowie, Lwowie i Warszawie. Na Uniwersytecie krakowskim nastąpiło w 1886 r. rozdzielenie katedr mineralogii i geologii; pierwszą samodzielną na ziemiach polskich katedrę geologii objął prof. Władysław Szajnocha (1857—1928), kierując nią przez 42 lata. Z naukowych pracowników tej katedry, nazywanej „Gabinetem Geologicznym” dziesięciu objęło w latach późniejszych katedry na różnych polskich wyższych uczelniach.

W Krakowie czynne było Towarzystwo Naukowe Krakowskie z powołaną do życia w 1866 r. Komisją Fizjograficzną, która położyła wielkie zasługi na polu badań geologicznych, oraz wydzieloną osobno Sekcją Geologiczną. Ożywienie działalności Komisji Fizjograficznej, jak i Sekcji Geo-

¹ Kraków, ul. Czysła 12 m. 7

logicznej nastąpiło z chwilą przekształcenia Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w Akademię Umiejętności (1873). Wyniki geologicznych badań terenowych zamieszczają Sprawozdania Komisji Fizjograficznej Ak. Um. oraz inne wydawnictwa Akademii Umiejętności.

We Lwowie założono w 1875 r. Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika, którego organem został wydawany od 1876 r. *Kosmos*. Na łamach tego czasopisma ukazują się liczne rozprawy treści geologicznej oraz sprawozdania z posiedzeń naukowych z dyskusjami.

Do wyższych uczelni w Krakowie i we Lwowie napływali i młodzi z zaboru rosyjskiego, gdzie wyższe uczelnie były zupełnie zrusyfikowane. Rozprawy geologiczne zamieszczał, wydawany w Warszawie (od 1881 r.) *Pamiętnik Fizjograficzny*, liczne artykuły treści geologicznej ukazywały się również w wydawanym w Warszawie (od 1882 r.) *Wszechświecie*, tygodniku popularnym poświęconym naukom przyrodniczym. Polską placówką w zaborze rosyjskim była Pracownia Geologiczna przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, założona w 1901 r. przez J. Lewińskiego i kierowana przez niego przez 14 lat. Wyraźne ożywienie ruchu naukowego nastąpiło po powstaniu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, w którego wydawnictwach ogłaszano (od 1908 r.) i prace geologiczne.

Z chwilą odzyskania niepodległości Kraków, w którym znajdowała się siedziba Polskiej Akademii Umiejętności, stanowił niewątpliwie najpoważniejszy ośrodek naukowy w dziedzinie geologii. Na Uniwersytecie Jagiellońskim czynne były: Gabinet Geologiczny, kierowany przez prof. Władysława Szajnochę, Zakład Mineralogii i Petrografii, kierowany przez prof. Józefa Morozewicza, a następnie prof. Stefana Kreutza, i Zakład Paleontologiczny, kierowany przez prof. Józefa Grzybowskiego. Na utworzonej w 1919 r. Akademii Górniczej uruchomiono Zakład Geologii, którego kierownictwo objął prof. Walery Goetel, i Zakład Mineralogii i Petrografii, kierowany początkowo przez prof. Stefana Kreutza, a następnie dra Zygmunta Rozena, późniejszego profesora Akademii Górniczej. Przy Państwowym Urzędzie Naftowym w Krakowie utworzony został Wydział Geologiczny, skupiający geologów pracujących w Karpatach, kierowany przez doc. Jana Nowaka.

Nic też dziwnego, że inicjatywa utworzenia Polskiego Towarzystwa Geologicznego powstała w Krakowie i że tu została ona przed pięćdziesięciu laty zrealizowana. Już na wiosnę 1920 r. (14 marca) na zaproszenie prof. W. Szajnochy, w lokalu Gabinetu Geologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyło się pierwsze posiedzenie, na którym zebrani geologowie z udziałem przedstawicieli górnictwa postanowili utworzyć Polskie Towarzystwo Geologiczne na wzór już dawniej istniejących w innych krajach. Po uchwaleniu zasad przedstawionego statutu wybrano ściślejszy komitet wykonawczy, który miał zająć się zestawieniem listy członków przyszłego towarzystwa i przygotowaniem pierwszego Walnego Zgromadzenia. Postanowiono również urządzić pierwszy Zjazd Naukowy w Kielcach dla zapoznania się z budową geologiczną tej części Gór Świętokrzyskich. W skład tego wykonawczego komitetu, obok prof. W. Szajnochy, weszli: prof. Józef Grzybowski, dr Wiktor Kuźniar, doc. Jan Nowak i dr Władysław Zelechowski.

Konstytuujące Walne Zebranie Polskiego Towarzystwa Geologicznego odbyło się 24 kwietnia 1921 r. w Gabinetzie Geologicznym UJ z udziałem zarówno geologów krakowskich, jak i przybyłych spoza Krakowa, a przede wszystkim z Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, oraz

inżynierów górniczych z Wieliczki i Bochni jako też Zagłębia Węglowego, a także przedstawiciele przemysłu naftowego. Na powyższym zebraniu, któremu przewodniczył delegat Ministerstwa Przemysłu i Handlu dr inż. górń. Antoni Meyer, na okres dwóch lat wybrany został Zarząd Polskiego Towarzystwa Geologicznego w składzie: prezes — prof. Władysław Szajnocha, wiceprezes doc. Jan Nowak, członkowie Zarządu: prof. Wilhelm Friedberg z Poznania, prof. Walery Goetel z Krakowa, prof. Jan Lewiński z Warszawy, prof. Bronisław Rydzewski z Wilna, prof. Władysław Szafer z Krakowa, prof. Wawrzyniec Teisseyre ze Lwowa, inż. górń. Edward Windakiewicz z Bochni i dr Władysław Zelechowski z Krakowa.

Na powyższym zebraniu uchwalony został statut towarzystwa w oparciu o projekt przedstawiony przez prof. W. Szajnochę. Celem Polskiego Towarzystwa Geologicznego jest „zjednoczenie polskich geologów do współpracy nad postępowaniem geologii w Polsce, a w szczególności nad poznaniem najdokładniejszą budowy geologicznej wszystkich ziem polskich”. Środkami do osiągnięcia tego celu mają być: a) stałe zebrania miesięczne członków (wraz z wycieczkami) w miejscu siedziby Towarzystwa, b) doroczne wędrowne zebrania (wraz z wycieczkami) wszystkich członków w miejscowościach różnych, mających większe znaczenie dla geologii lub górnictwa ziem polskich, c) publiczne wędrowne wykłady celem popularyzowania w Polsce geologii i nauk pokrewnych, d) pomoc fachowa udzielana czynnikom prowincjonalnym przy zakładaniu lokalnych zbiorów i muzeów geologicznych i górniczych, e) ewentualne wydawnictwa naukowe Towarzystwa z zakresu geologii polskiej (np. przewodniki wycieczkowe).

Po wygłoszeniu przez prof. W. Szajnochę odczytu pt. „Wapienie cieszyńskie w Golezowie na Śląsku Cieszyńskim” ponowiono uchwałę z 1920 roku urzędzenia pierwszego Zjazdu Pol. Tow. Geologicznego w Kielcach w sierpniu 1921 r., zwracając się z prośbą o jego zorganizowanie do obecnego na Walnym Zebraniu badacza Gór Świętokrzyskich Jana Czarnockiego.

Zgodnie z powziętą uchwałą pierwszy naukowy Zjazd Pol. Tow. Geologicznego, nazwany w statucie towarzystwa „zebraniem wędrownym”, odbył się w Kielcach w dniach 21—24 sierpnia 1921 r. pod naukowym kierownictwem Jana Czarnockiego, który osobiście prowadził wszystkie wycieczki w okolice Kielc, zaznajamiając uczestników Zjazdu z utworami paleozoicznymi i ich budową geologiczną.

Na odbytym posiedzeniu w Kielcach prof. Jan Nowak wygłosił odczyt pt. „Górotwórcze fazy Karpat i Alp”, po czym powzięto szereg uchwał, których realizacją miał się zająć Zarząd Towarzystwa, m. in. w sprawie ustalenia nomenklatury naukowej w geologii i opracowania słownika terminów geologicznych, nowego programu nauczania geologii w szkołach średnich oraz opracowania podręczników do nauki geologii dla szkół wyższych. Na wniosek prof. W. Szajnochę postanowiono następnym Zjazdem odbyć w Cieszynie w czerwcu 1922 r.

Pierwszy Zjazd w Kielcach zapoczątkował następne zjazdy, które odbywać się miały odtąd niemal regularnie każdego roku. W minionym okresie 50-lecia Pol. Tow. Geologicznego odbyło się ich 42 w różnych regionach kraju i o różnorodnej tematyce (por. tab. 3). Już bowiem w pierwszych latach istnienia towarzystwa zrozumiano ich doniosłą rolę, równie ważną jak organizowane odczyty z dyskusjami. Geologowie z całej Polski, którzy nie pracują w danym terenie lub tylko częściowo są z nim związani, mają możliwość w czasie regionalnego zjazdu zapoznać się z budową geologiczną

tej części kraju, w której odbywa się zjazd, i aktualną problematyką naukową, przestudiować pod kierunkiem specjalistów z danej dziedziny odsłonięcia i profile geologiczne w terenie — i na miejscu przeprowadzać dyskusje naukowe. W ten sposób dla geologów naukowe zjazdy Pol. Tow. Geologicznego spełniają ważną rolę kształcącą. Dla geologów pracujących w danym terenie są one niejednokrotnie bodźcem do przyspieszenia badań, przeprowadzania analizy uzyskanych wyników czy ich rewizji.

O intensywnej pracy pierwszego Zarządu Towarzystwa, do którego dokooptowano prof. Józefa Grzybowskiego, prof. Jerzego Smoleńskiego i inż. gór. Kazimierza Josségo, świadczy zestawienie odczytów w okresie 1921/1922. Objęły one referaty: dra Bohdana Świderskiego „Z geologii Pienin” i „Z geologii Karpat Wschodnich”, dra Stanisława Weignera „Budowa Karpat między Limanową a Nowym Sączem”, dra Ludwika Kowalskiego „Geochemiczne strefy oksydacyjne skał osadowych”, prof. Wł. Szajnochy „Egzotyka warstw istebneńskich w dolinie Olzy”, dra Walerego Łozińskiego „Z brzeźnych Karpat nad Cieczwą i Łomnicą”, dra Jana Rychlickiego „Tworzenie się lessu na stepach syberyjskich”, prof. J. Grzybowskiego „Z geologii naftowej południowego Apeninu”, dra L. Kowalskiego „Dolomityzacja i redolomityzacja”, prof. Wł. Szafera „Dzisiejszy stan naszych wiadomości o florze dyluwium polskiego”, doc. J. Nowaka „O naturze związku Karpat z Alpami” i prof. Władysława Semkowicza „O śladach historycznych złota w Polsce”.

Dzięki otrzymanemu zasiłkowi z Wydziału Nauki Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego można było przystąpić do wydawania własnego organu, którym został „Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego”. Pierwszy tom, obejmujący lata 1921 i 1922, wydany w 1923, liczył niewiele ponad sto stron druku. Zawierał on cztery rozprawy dotyczące geologii Karpat W. Szajnochy, W. Żelechowskiego, B. Świderskiego i M. Dylażanki oraz „Rys życia i prac naukowych Józefa Grzybowskiego”, przedwcześnie zmarłego w 1922 roku, opracowany przez W. Szajnochę. Uzupełnienie tego tomu stanowiły krótkie materiały sprawozdawcze oraz spis członków Pol. Tow. Geologicznego, obejmujący (według stanu z dnia 31. XII. 1922 r.) 73 osoby.

Kolejny (II) Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego odbył się w czerwcu (25. VI.—28. VI) 1922 r. w Cieszynie pod przewodnictwem prof. W. Szajnochy. Odczyt zjazdowy pt. „Śląskie Zagłębie Węglowe” wygłosił dr Walery Łoziński. Celem Zjazdu było zapoznanie uczestników z budową geologiczną zachodnich Karpat fliszowych, a częściowo i z Górnośląskim Zagłębiem Węglowym. Odbitka z I tomu *Rocznika Pol. Tow. Geologicznego* pracy W. Szajnochy „Przekrój warstw karpaccich między Ustroniem a źródłowiskami Wisły pod Magórką i Baranią” rozdana uczestnikom Zjazdu, służyła jako przewodnik wycieczki doliną Wisły. W ostatnim dniu Zjazdu zwiedzono kopalnię węgla „Silesia” w Dziedzicach.

W wyniku obrad uchwalono wprowadzić zmianę do statutu, dotyczącą siedziby Towarzystwa. W miejsce pierwotnego postanowienia o zmienności siedziby postanowiono uznać Kraków jako stałą siedzibę Towarzystwa. Pozostaje nią do chwili obchodzenia 50-lecia Towarzystwa. Po przyjęciu sprawozdania z dwuletniej działalności dokonano wyboru nowych władz. Prezesem towarzystwa został powtórnie prof. Władysław Szajnocha, wiceprezesem prof. Karol Bohdanowicz, członkami Zarządu wybrani zostali: prof. W. Friedberg, prof. W. Goettel, prof.

J. Lewiński, prof. Jarosław Łomnicki (ze Lwowa), prof. J. Nowak, prof. W. Rydzewski, prof. J. Smoleński, inż. gór. E. Windakiewicz i dr W. Zelechowski.

Na wiosnę 1923 r. utworzone zostały dwa oddziały Pol. Tow. Geologicznego: we Lwowie (12. III. 1923) i w Warszawie (12. IV. 1923). Przewodniczącym Oddziału Lwowskiego został prof. Wawrzyniec Teisseyre, Warszawskiego — prof. Jan Lewiński. Oba nowe oddziały nie ograniczyły się do organizowania działalności odczytowej. Oddział w Warszawie zorganizował Zjazd bogaty w referaty, poświęcony problematyce plejstocenu, połączony z wycieczką statkiem w dół Wisły (21—15.IV.1923). W tym samym roku (10—13.IX.1923) odbył się IV Zjazd Towarzystwa w Poznaniu, zorganizowany przez profesorów W. Friedberga i Kazimierza Wójcika dla zapoznania uczestników z geologią Wielkopolski i Kujaw. W Oddziale Lwowskim przystąpiono do przygotowawczych prac organizacyjnych następnego zjazdu, który jako piąty odbył się we Lwowie (1928 r.) wraz z wycieczkami po Opolu, Podolu i w Karpatach Wschodnich. Na tym zjeździe nastąpiła zmiana w Zarządzie Towarzystwa. Prezesem został wiceprezes prof. Karol Bohdanowicz, a stanowisko wiceprezesa objął dotychczasowy prezes prof. Władysław Szajnocha. Na stanowisku sekretarza pozostał dr Wł. Zelechowski.

W czasie prezesury prof. K. Bohdanowicza Polskie Towarzystwo Geologiczne zorganizowało dwa zjazdy: w Katowicach (w 1925 r.) i w Wilnie (1926 r.). Pierwszy z nich, urządzony z inicjatywy prezesa Towarzystwa, miał charakter geologiczno-surowcowy. W czasie zjazdu zapoznano się z budową geologiczną Górnośląskiego Zagłębia Węglowego oraz zagadnieniami surowców mineralnych tego regionu. Główny referat wygłosił wybitny znawca zagadnień węgla kamiennego wicedyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego inż. Stefan Czarnocki, wycieczki prowadzili dr Arnold Makowski i inż. Stanisław Doktorowicz-Hrebnički. Prócz zwiedzenia terenów węglowych, m. in. kopalni „Jowisz” i niedostępnej już dzisiaj odkrywki z pokładem węgla „Reden” 14-metrowej miąższości, uczestnicy zjazdu zwiedzili kopalnię cynku i ołowiu „Szarlej” oraz tereny dawnych kopalń ołowiano-cynkowych i żelaznych w okolicy Tarnowskich Gór.

W roku następnym utworzony został oddział Pol. Tow. Geologicznego w Wilnie z prof. Bronisławem Rydzewskim jako przewodniczącym. Staraniem tego nowego oddziału, a w szczególności jego przewodniczącego i prof. Mieczysława Limanowskiego było zorganizowanie zjazdu wileńskiego, który objął czwartorzędowe, trzeciorzędowe i kredowe utwory okolic Wilna i Grodna.

Na zjeździe w Wilnie dokonano nowych wyborów. Przewodniczącym Zarządu Głównego został prof. Jan Nowak, zastępca przewodniczącego prof. Karol Bohdanowicz, stanowisko sekretarza objął dr Franciszek Bieda. Członkami nowego Zarządu wybrano prof. W. Goetla, dr L. Kowalskiego, prof. S. Kreutza, prof. Zygmunta Rozena i prof. J. Smoleńskiego; w ciągu roku dokooptowani zostali W. Szajnocha i Czesław Kuźniar.

Wybór nowego przewodniczącego niezmiernie ożywił działalność towarzystwa. Prof. Jan Nowak był poważnym uczonym, zasłużonym zwłaszcza swymi pionierskimi pracami z zakresu tektoniki Karpat, i cieszył się wielkim autorytetem wśród ogółu polskich geologów. Dzięki jego dużemu talentowi organizacyjnemu działalność Polskiego Towarzystwa Geologicznego w czasie jego nieprzerwanej 13-letniej kadencji, trwającej do wy-

buchu wojny światowej, rozwijała się coraz to pomyślniej. Prof. J. Nowak był duszą krakowskich zebrań naukowych, którym przewodniczył, biorąc zawsze udział w dyskusji z wrodzonym sobie temperamentem polemicznym, co odnosiło się również do ogólnopolskich zjazdów naukowych, których za jego kadencji odbyło się 11. Jedyne Zjazd, który miał się odbyć w Kielcach w 1939 r. nie mógł dojść do skutku przez wybuch wojny i hitlerowski najazd na Polskę.

Czasowo, w pierwszych trzech latach, siedziba Towarzystwa przeniesiona została do lokalu Paleontologii UJ, której kierownikiem był prof. Nowak. Po śmierci prof. W. Szajnochy (1928 r.) i objęciu przez prof. J. Nowaka Zakładu Geologii siedziba Towarzystwa wróciła do dawnego lokalu przy ul. św. Anny 6.

Przedstawiciele Pol. Tow. Geologicznego już w okresie międzywojennym brali udział w międzynarodowych kongresach i zjazdach geologicznych, nawiązując bezpośrednie kontakty z uczonymi zagranicznymi.

Na szczególną uwagę zasługuje udział delegacji Towarzystwa w Międzynarodowym Zjeździe Geologicznym w 1928 r. w Kopenhadze, poświęconym zagadnieniom czwartorzędu. Prezes Pol. Tow. Geologicznego prof. J. Nowak i przewodniczący Oddziału Warszawskiego prof. Jan Lewiński zgłosili imieniem delegacji polskiej wniosek dotyczący powołania międzynarodowego zrzeszenia dla skoordynowania badań nad czwartorzędem w Europie. Regulamin powołanego zrzeszenia *L'Association pour l'étude du Quaternaire Européen* opracował prezes Towarzystwa prof. Jan Nowak. Zrzeszenie to, które później przyjęło nazwę *Międzynarodowej Asocjacji Czwartorzędu (International Quaternaire Association — skrót INQUA)* stało się poważnym organem Międzynarodowych Kongresów Geologicznych. Zjazdowi INQUA, który odbył się w Leningradzie w 1932 r., Pol. Tow. Geologiczne poświęciło specjalny zeszyt tomu VIII *Rocznika*.

Poważne straty poniosło towarzystwo w okresie okupacji hitlerowskiej. Zmarło lub zginęło w walkach z najeźdźcą i w obozach koncentracyjnych wielu członków Towarzystwa. W szczególności niepowetowaną stratą była śmierć prof. Jana Nowaka, który zmarł (18. II. 1940 r.) w kilka dni po powrocie z hitlerowskiego obozu koncentracyjnego, do którego został wywieziony wraz z innymi profesorami i pracownikami naukowymi Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Górniczej w Krakowie. Znacznemu zdewastowaniu uległa biblioteka i archiwum towarzystwa. W tym okresie, poza kilkoma tajnymi posiedzeniami z naukowymi referatami, organizowanymi w prywatnym mieszkaniu jednego z członków¹, działalność towarzystwa musiała całkowicie ustać.

Już jednak w parę miesięcy po uwolnieniu kraju od okupanta hitlerowskiego (1945) wznowiono w Krakowie działalność Towarzystwa, powołując nowy Zarząd, z przewodniczącym prof. Stefanem Czarnockim; obowiązki sekretarza objął Kazimierz Maślankiewicz. W roku następnym (1946) wznowił działalność Oddział Warszawski, którego przewodniczącym został prof. Jan Samsonowicz. Wykaz przewodniczących Zarządu Głównego Pol. Tow. Geologicznego i sekretarzy generalnych podaje tabela 1.

Działalność Polskiego Towarzystwa Geologicznego szła od samego początku w trzech kierunkach: regularnego urządzania posiedzeń nauko-

¹ F. Bieda, Czterdziestolecie Polskiego Towarzystwa Geologicznego, 1921—1961. *Rocz. Pol. Tow. Geol.*, 32, Kraków 1962.

Tabela 1

Przewodniczący i sekretarze Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Geologicznego

Przewodniczący	Okres prezesury	Sekretarze
† Władysław Szajnocha	24.IV.1921—2.VII.1924	Władysław Żelechowski
† Karol Bohdanowicz	2.VII.1924—4.VII.1926	” ”
† Jan Nowak	4.VII.1926—18.II.1940	Franciszek Bieda (do 1929)
		Kamila Skoczylas-
		-Ciszewska
		(1929—1931)
		Marian Książkiewicz
		(1931—1939)
† Stefan Czarnocki	4.VI.1945—6.I.1947	Kazimierz Maślankiewicz
† Wojciech Rogala	6.I.1947—4.V.1947	” ”
Marian Książkiewicz	4.V.1947—23.VIII.1951	” ”
Franciszek Bieda	23.VIII.1951—19.V.1957	Krzysztof Birkenmajer
† Henryk Świdziński	19.V.1957—23.VI.1969	Stanisław Czarniecki
		(do 1961)
		Rafał Unrug (1961—1969)
Kazimierz Maślankiewicz	21.VIII.1969	Rafał Unrug

wych z odczytami i dyskusją, organizowania ogólnopolskich dorocznych zjazdów naukowych i działalności wydawniczej.

Posiedzenia naukowe, które w pierwszym okresie odbywały się tylko w Krakowie, w miarę rozwoju Towarzystwa organizowane były i w utworzonych oddziałach w innych miejscowościach. Już w okresie przedwojennym powstały oddziały we Lwowie (1923), w Warszawie (1923), w Wilnie (1926) i w Borysławiu (1928). Z wymienionych oddziałów szczególnie czynny był w okresie przedwojennym oddział we Lwowie.

Z każdym rokiem wzrastała liczba członków Towarzystwa. W 1923 r. wynosiła ona 73 osoby, w 1939 r. wzrosła do blisko 200 osób. Szczególnie w okresie powojennym, w którym nastąpił wielki rozwój geologii w Polsce, liczba członków Polskiego Towarzystwa Geologicznego szybko się powiększała. W 1951 r., kiedy prócz oddziałów w Krakowie i w Warszawie powstał nowy we Wrocławiu, liczba członków Towarzystwa przekroczyła 300 osób. W następnych latach powstają nowe oddziały, a także pozostające pod ich opieką mniejsze placówki (koła)². W roku jubileuszowym (1971) czynne są oddziały: 1. Gdański (z siedzibą w Sopocie), 2. Górnośląski (z siedzibą w Sosnowcu), 3. Krakowski (Kraków), 4. Świętokrzyski (z siedzibą w Kielcach), 5. Warszawski (Warszawa), 6. Wrocławski (Wrocław), 7. Ziemi Rzeszowskiej (z siedzibą w Jaśle). Ponadto czynne są koła: w Lublinie, Olsztynie, w Pile, w Szczecinie oraz koło Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Siedzibą Zarządu Głównego jest od samego początku istnienia towarzystwa Kraków, stanowiący niezmiennie jeden z najczynniejszych ośrodków.

² W. Goetel, Polskie Towarzystwo Geologiczne w 10-leciu Polski Ludowej. *Rocz. Pol. Tow. Geol.*, 24, Kraków 1954. H. Świdziński, Działalność i rola Polskiego Towarzystwa Geologicznego. *Nauka Polska*, R. XI, Warszawa 1963. H. Świdziński, Polskie Towarzystwo Geologiczne w XX-leciu Polski Ludowej. *Rocz. Pol. Tow. Geol.*, 34, Kraków 1964.

Od 1963 r. utworzono ponadto sekcje specjalistyczne, których członkami są geologowie z całej Polski. W ostatnich sześciu latach powołano 7 sekcji: 1. sedymentologiczną (Kraków 1964) — przewodniczący doc. dr habil. Andrzej Śląc z k a, 2. tektoniczną (Wrocław 1965) — doc. dr habil. Wojciech Grocholski; sekcja ta przeniesiona została w 1967 r. do Krakowa (przewodniczący prof. Adam Tokarski), a następnie (1970) do Piły (przewodniczący mgr inż. Ludgierd Cimaszewski), 3. sekcję genezy złóż rud (Kraków 1966) — przewodniczący doc. dr habil. inż. Czesław Haranczyk, 4. sekcję geofizyki (Kraków 1966) — przewodniczący mgr Krzysztof Sojka, 5. hydrogeologiczną (Warszawa 1968) — przewodniczący dr Tadeusz Macioszczyk, 6. stratygraficzną (Warszawa 1970) — przewodniczący prof. Henryk Makowski, 7. sekcję geologii matematycznej (Kraków 1970) — przewodniczący doc. dr habil. inż. Rafał Unrug. Spośród wymienionych sekcji specjalistycznych najżywszą działalność wykazały sekcje sedymentologiczna, tektoniczna, sekcja genezy złóż rud oraz sekcja geofizyki.

Zadaniem Sekcji Sedymentologicznej jest wymiana poglądów i doświadczeń dotyczących osiągnięć sedymentologii, kierunków jej rozwoju i metod zarówno w odniesieniu do osadów współczesnych, jak i kopalnych oraz związanym z nimi występowaniem surowców mineralnych. Głównym środkiem do realizowania powyższych zadań Sekcji są organizowane dyskusje terenowe.

Pierwsza wycieczka terenowa sekcji sedymentologicznej odbyła się już w czerwcu 1965 r., w czasie której demonstrowany był flisz kulmu okolic Głubczyc. W tym samym roku odbyła się druga wycieczka dotycząca problematyki sedymentacyjnej i petrografii utworów transgresywnych tortonu oraz skał węglanowych górnej jury na obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich. W r. 1966 odbyły się dwie wycieczki — na kredę rejonu Miechowa i wapień cieszyńskie okolic Golezowa oraz na kredę i kulm niecki przedsudeckiej. Ponadto odbyło się pierwsze sympozjum naukowe w Gdańsku poświęcone współczesnym procesom sedymentacyjnym w strefie litoralnej południowego Bałtyku. W r. 1967 odbyły się trzy wycieczki z następującą problematyką: mioceńska sedymentacja salinarna w Wieliczce, sedymentacja osadów dotyczących kambru, pstrego piaskowca i sarmatu górnego Gór Świętokrzyskich, oraz sedymentacja osadów klastycznych werfenu-retyku i liasu. W r. 1968 tematami wycieczek były: sedymentacja, struktury i paleogeografia osadów fliszowych polskich Karpat, sedymentacja osadów górnego karbonu Górnośląskiego Zagłębia Węglowego oraz sedymentacja osadów ewaporytowych permu w rejonie Kujaw. W r. 1969 zorganizowano trzy wycieczki, obejmujące tematykę: sedymentacja czwartorzędowych zwirów molasowych na przedpołu Karpat, sedymentacja osadów detrytycznych i trzeciorzędowych węgla brunatnych Dolnego Śląska, oraz sedymentacja fliszowa w pienińskim pasie skałkowym. W r. 1970 pierwsza międzynarodowa wycieczka zorganizowana w ramach Sekcji, dotyczyła transgresji eocenu w Karpatach wewnętrznych na terenie Polski i Czechosłowacji.

Diskusje terenowe organizowane przez Sekcję Sedymentologiczną spotykają się z dużym zainteresowaniem nie tylko sedymentologów, ale i geologów złożowych. Na wielu bowiem wycieczkach poza zagadnieniami sedymentologicznymi przedstawia się również wyniki kompleksowych opracowań skał osadowych uwzględniających i ich znaczenie użytkowe. Poza wycieczkami terenowymi Sekcja urządza posiedzenia naukowe z referatami z dziedziny sedymentologii.

Zadaniem Sekcji Tektonicznej, powstałej z inicjatywy Oddziału Wrocławskiego, jest wymiana poglądów i doświadczeń w zakresie tektoniki ze szczególnym uwzględnieniem badań strukturalnych, stosowanych w Sudetach (mezostруктуры), zainicjowanych przez prof. H. T e i s s e y r e'a.

W czasie trwania kadencji pierwszego Zarządu Sekcji (1965—1967) pod przewodnictwem doc. dr W. G r o c h o l s k i e g o członkowie Sekcji wygłosili kilkanaście prelekcji na tematy tektoniczne. W 1967 r. zorganizowano na Przełęczy Jugowskiej w Górach Sowich trzydniową konferencję z wycieczkami terenowymi, poświęconą wynikom nowych badań w Górach Sowich i północnej części metamorfiku kłodzkiego. W ramach pracy Sekcji opracowano projekt dziesięcnej klasyfikacji polskich terminów do słownika tektonicznego oraz konspekt podręcznika tektoniki.

W wyniku nawiązania współpracy z Wydawnictwami Geologicznymi wydane zostały: *Przekroje geologiczne przez Sudety Zachodnie i Środkowe* (w opracowaniu W. G r o c h o l s k i e g o) i *Przewodnik Geologiczny po Sudetach* (praca zbiorowa pod redakcją W. G r o c h o l s k i e g o).

W czasie trwania drugiej kadencji Sekcji (1967—1970) pod przewodnictwem prof. A. T o k a r s k i e g o członkowie Sekcji wygłosili ponad dwadzieścia referatów. W 1968 r. odbyła się w Bieszczadach trzydniowa konferencja poświęcona zagadnieniom „specyfiki tektonicznie zaangażowanej strefy przeddukielskiej w ramach budowy Bieszczadów”. W czasie wycieczek terenowych, uczestnicy zapoznali się z problematyką fałdu Iwonicza i jego przedpola oraz z zagadnieniami naftowo-poszukiwawczymi struktury Ustrzyk Dolnych.

W 1970 r. odbyła się w Pile trzydniowa konferencja, na której wygłoszono szereg referatów związanych z tektoniką Ziemi Zachodnich i Północnych i z głębokimi wierceniami. Uczestnicy zapoznali się na miejscu z materiałami najgłębszego wiercenia w Polsce (ponad 5000 m) w strefie Chojnic. O pozytywnej działalności Sekcji świadczy wzrost jej członków z dwudziestu osób do pięćdziesięciu.

Zadaniem Sekcji Genezy Złóż Rud, utworzonej w Krakowie w 1966 r., jest wymiana poglądów i doświadczeń dotyczących poznania i pogłębiania znajomości procesów prowadzących do utworzenia złóż rud oraz rozszerzania wiedzy o złóżach.

Dotychczasowa praca tej sekcji polegała przede wszystkim na organizowaniu całodziennych specjalistycznych sesji naukowych dla przedyskutowania wybranych zagadnień złożowych w oparciu o nowe wyniki badań. Zorganizowano dotychczas 9 sesji naukowych, w tym cztery dwudniowe w Bytomiu, Kielcach, Olkuszu i Sobótce. Dwie spośród sesji krakowskich były poświęcone omówieniu wyników prac polskich geologów złożowych za granicą, w dwóch pozostałych referowano wyniki prac dotyczących złóż polskich. Sesje w Bytomiu i Olkuszu poświęcone były problematyce badania złóż rud cynku i ołowiu. Połączone były one ze zjazdem do kopalni im. L. Waryńskiego i kopalni Bolesław i zapoznaniem się ze złóżami cynku i ołowiu. Sesja kielecka poświęcona była geologii, genezie i metodyce poszukiwań złóż polimetali oraz pirytu i syderytu typu Rudek w Górach Świętokrzyskich. Sesja w Sobótce skupiała się wokół problematyki mineralizacji endogenicznej w masywach skał ultrazasadowych Dolnego Śląska. Uczestnicy sesji zwiedzili kopalnię magnezytu w Wirach, łomy w Sobótce, Nasławicach, Jordanowie i Grochowie. Sesja w 1970 r. (w Krakowie) objęła obok zagadnień związanych z obszarem śląsko-krakowskim także tematykę o charakterze ogólnym, związaną z genezą złóż. Na wymienionych sesjach wygłoszono 37 referatów, poświęcając wiele

czasu na przedyskutowanie rozpatrywanych zagadnień. Większość referatów została następnie opublikowana w prasie fachowej.

Z okazji Międzynarodowego Kongresu Geologicznego (1968 r.) zorganizowano wraz z geologami z kopalni Bolesław i Przedsiębiorstwa Geologicznego w Krakowie ekspozycję poświęconą złożom rud cynku i ołowiu obszaru śląsko-krakowskiego, którą zwiedziło w ramach wycieczek kongresowych 60 geologów złożowych z całego świata.

Miarą zainteresowania i udziału w pracach sekcji może być wzrastająca liczba uczestników (93 osób w IV sesji w Krakowie). Sekcja utrzymuje stały związek z *International Association on Genesis of Ore Deposits* (IAGOD), przy czym przewodniczący sesji jest reprezentantem Polski w tej międzynarodowej organizacji.

Sekcja Geofizyki, której powstanie przyczyniło się znacznie do wzrostu liczby członków, zorganizowała swoje delegatury w Katowicach i Toruniu. Płonem pracy sekcji było zorganizowanie czterech kilkudniowych sympozjów, a ponadto na licznych posiedzeniach naukowych były przedstawiane bieżące wyniki badań.

Sekcja Hydrogeologiczna bierze żywy udział w pracach Oddziałów poprzez referaty naukowe jej członków z dziedziny hydrogeologii; organizowane są również własne sympozja naukowe. Sympozja takie odbywają się m. in. podczas Zjazdów Naukowych Towarzystwa wzbogacając problematykę naukową o zagadnienia hydrogeologiczne.

W 1969 r., jeszcze przed formalnym utworzeniem Sekcji Geologii Matematycznej, staraniem Oddziału Krakowskiego odbyła się sesja naukowa poświęcona „niektórym zastosowaniom metod matematycznych w geologii”, na której wygłoszono 15 referatów.

Stały rozwój Towarzystwa w okresie powojennym datuje się od objęcia kierownictwa Towarzystwa przez prof. dr Mariana Książkiewicza (w 1947 r.), po którym (od 1951 r.) Towarzystwem kierował prof. dr Franciszek Bieda, późniejszy długoletni redaktor *Rocznika*. Największy jednak okres rozwoju Polskiego Towarzystwa przypada na kadencję prof. dra Henryka Świdzińskiego, który stanowisko prezesa Towarzystwa zajmował nieprzerwanie przez 12 lat (1957—1969). Kres Jego owocnej pracy dla Polskiego Towarzystwa położyła niespodziewana śmierć, która głęboką żałobą okryła Towarzystwo i ogół polskich geologów.

Pierwszy powojenny Ogólnopolski Zjazd odbył się w 1946 r. na Odzyskanych Ziemiach Zachodnich w Solicach (obecnie Szczawno-Zdrój). Chodziło o zapoznanie polskich geologów z tym nowym regionem, dokonaniem przeglądu dotychczasowych wyników prac geologów niemieckich i wytyczeniem kierunku dalszych prac dla geologów polskich, których już wstępne prace na tym terenie wykazały, że wiele jeszcze pozostało do zrobienia na tym polu. Specjalnie na Zjazd przygotowane zostały mapki w podziałce 1 : 500 000, M. Książkiewicz a *Mapa Geologiczna Sudetów i R. Kraje wskiego* *Mapa rozmieszczenia złóż rudnych na Dolnym Śląsku*. Dalsze zjazdy w okresie powojennym, podobnie jak przed wojną, organizowane były w każdym roku w innym regionie kraju (tab. 3)³. Niektóre z nich miały charakter problemowy, jak Zjazd w 1952 r. poświęcony zagadnieniom plejstocenu. Szczególnie w ostatnich latach tematyka zjazdów obejmowała obok geologii danego regionu także problematykę surowców mineralnych, jak np. XXXVII Zjazd w Katowicach (1964) *Problemy geo-*

³ St. Krajewski, Zjazdy Polskiego Towarzystwa Geologicznego (1921—1952). *Prz. geol.*, Warszawa 1953, z. 5.

logiczne i surowcowe Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, XXXVIII Zjazd w Tarnobrzegu (1965), XL Zjazd w Zgorzelcu (1967) Geologia i surowce mineralne Sudetów Zachodnich, XLI Zjazd w Koninie (1969) Budowa geologiczna i surowce mineralne Kujaw i wschodniej Wielkopolski oraz ostatni XLII Zjazd w Lublinie (1970) Budowa geologiczna i surowce mineralne Lubelszczyzny.

Prócz zjazdów ogólnopolskich niektóre z oddziałów zorganizowały mniejsze zjazdy regionalne w ostatnich latach, przeznaczone głównie dla członków Oddziału, z udziałem jednak i członków innych oddziałów, interesujących się daną tematyką.

W związku ze wzrastającą liczbą członków Towarzystwa zwiększeniu ulega i liczba uczestników zjazdów ogólnopolskich, wynosząca w ostatnich kilkunastu latach średnio od 200—300. Liczba uczestników lokalnych zjazdów organizowanych przez niektóre oddziały, jak i sekcje specjalistyczne, jest parokrotnie mniejsza.

W okresie powojennym szereg zjazdów zorganizowano na Odzyskanych Ziemiach Zachodnich, a mianowicie w różnych częściach Sudetów (1946, 1951, 1957, 1967) i w Szczecinie (1955). W ogólnopolskich zjazdach naukowych Polskiego Towarzystwa Geologicznego biorą udział również i goście zagraniczni, niekiedy w znacznej liczbie, jak np. w Zjeździe w Zakopanem (1959) — 84 osób, w Dusznikach (1957) — 36, w Kielcach (1962) — 27, w Zawoi (1966) — 40.

Liczba członków Towarzystwa (według stanu z dnia 31 grudnia 1970 r.) osiągnęła 1387 osób, co stanowi kilkakrotne powiększenie stanu członków okresu przedwojennego. W okresie 50-lecia godność członka honorowego nadano 20 osobom (tab. 2). W ostatnim czasie liczba odczytów zorganizowanych przez Polskie Towarzystwo Geologiczne przekroczyła sto rocznie. Prócz posiedzeń naukowych z odczytami w niektórych oddziałach, zwłaszcza w krakowskim, wrocławskim i warszawskim zorganizowano w ostatnich kilkunastu latach cykle odczytów popularnonaukowych dla szerszego ogółu np. *Geologia Polski, Surowce mineralne* itp.

Organem oficjalnym Towarzystwa jest *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego* (*Annales de la Société Géologique de Pologne*), ukazujący się aż do pierwszych lat powojennych w postaci poszczególnych tomów, a następnie w 4 zeszytach rocznie. W *Roczniku* ogłaszane są zasadniczo prace autorów polskich, dotyczące tematyki związanej z geologią Polski, w języku polskim ze streszczeniami w językach kongresowych. Niekiedy prace o charakterze ogólnym publikowane są w języku obcym ze streszczeniem polskim. W *Roczniku Pol. Tow. Geologicznego* zamieszczane są także nieraz prace autorów obcych; szczególnie wiele zawiera ich tom XXXIX (1969), poświęcony pamięci wybitnego polskiego paleontologa Józefa Grzybowskiego i wydany w 100 rocznicę jego urodzin.

Ponadto Pol. Tow. Geologiczne wydało dwa tomy dużej monografii W. Friedberga *Mięczaki mioceńskie ziem polskich* oraz 3 tomy *Regionalnej Geologii Polski*, obejmujące *Karpaty, Region Lubelski* i *Sudety* pod naczelną redakcją M. Książkiewicza.

W związku ze zjazdami Pol. Tow. Geologicznego zaczęto w okresie powojennym opracowywać krótkie przewodniki zjazdowe, zaznajamiające uczestników zjazdu z jego tematyką, trasami wycieczek i objaśnieniami najważniejszych odsłoneń. Były one po zjeździe przedrukowywane w *Roczniku*. Od kilku lat — dzięki współpracy i życzliwemu stanowisku Centralnego Urzędu Geologii i Instytutu Geologicznego oraz Wydawnictw Geologicznych — wydawane są obszerne przewodniki zjazdowe, obejmujące

CZŁONKOWIE HONOROWI

KRAJOWI

Imię i nazwisko	Miejsce zamieszkania	Rok powołania
† Karol Bohdanowicz	Warszawa, Kraków	1946
† Stanisław J. Thugutt	Warszawa, Kraków	1946
Roman Kozłowski	Warszawa	1950
† Władysław Szafer	Kraków	1950
† Jan Czarnocki	Warszawa	1951
† Jan Samsonowicz	Warszawa	1951
Marian Książkiewicz	Kraków	1956
† Konstanty Tolwiński	Zakopane	1957
Walery Goetel	Kraków	1959
Franciszek Bieda	Kraków	1961
† Stanisław Krajewski	Warszawa	1963
Ludwik Sawicki	Warszawa	1964
Henryk Teisseyre	Wrocław	1964
Edward Passendorfer	Warszawa	1965

ZAGRANICZNI

† Maurice Lugeon	Lozanna	1937
† Helge G. Backlund	Upsala	1946
Aarne Laitakari	Helsinki	1946
† Paul Niggli	Zurych	1946
Ragnar Sandegren	Sztokholm	1946
Eric H. O. Stensiö	Sztokholm	1946
† Radim Kettner	Praga	1958
Oleg S. Wiałow	Lwów	1961
Miltiade Filipescu	Bukareszt	1962
Ekim Bončev	Sofia	1963
Georghe Murgeanu	Bukareszt	1964
Dimitrij Andrusov	Bratysława	1967
Michel Durand-Delga	Paryż	1967
Dimitrij W. Naliwkin	Leningrad	1967
E. K. Walton	Edinburgh, St. Andrews	1967
Nikołaj B. Wassojewicz	Leningrad	1967
† Jean Cuvillier	Paryż	1969
Josef Svoboda	Praga	1970

obok szczegółowych opisów tras i odsłoneń, ilustrowanych mapkami, szkicami i profilami geologicznymi, a nieraz i zdjęciami fotograficznymi, także główne referaty wprowadzające w tematykę zjazdu.

Drogą wymiany z zagranicznymi towarzystwami geologicznymi, rozpoczętej w 1923 r., Polskie Towarzystwo Geologiczne otrzymuje czasopisma zagraniczne, których liczba przekroczyła już 400. Pozwoliło to na stworzenie przy Towarzystwie biblioteki, która — po największej w Polsce

Zjazdy Naukowe Polskiego Towarzystwa Geologicznego

Nr	Rok Zjazdu	Miejsce	Tematyka naukowa
I	1921	Kielce	Paleozoik zachodniej części Gór Świętokrzyskich
II	1922	Cieszyn	Karpaty zachodnie, Górnośląskie Zagłębie Węglowe
III	1923	Warszawa	Problemy geologii czwartorzędu
IV	1923	Poznań	Geologia Wielkopolski i Kujaw; czwartorzęd, jura i permskie egzematy solne
V	1924	Lwów	Trzeciorzęd, mezozoik i paleozoik Podola, Karpaty fliszowe
VI	1925	Katowice	Górnośląskie Zagłębie Węglowe
VII	1926	Wilno	Czwartorzęd, trzeciorzęd i kreda okolic Wilna i Grodna
VIII	1928	Lwów	Podole i Wołyń, trzeciorzęd i skały krystaliczne
IX	1929	Szczawnica	Pieniński pas skałkowy
X	1930	Zakopane	Tatry
XI	1931	Nowogródek	Czwartorzęd, trzeciorzęd i kreda
XII	1932	Kraków— —Jaworzno	Paleozoik, mezozoik i trzeciorzęd oraz flisz okolic Krakowa
XIII	1933	Sandomierz— —Spała	Paleozoik i mezozoik północno-wschodniej i północno-zachodniej części Gór Świętokrzyskich
XIV	1934	Worochta— —Jaremcze	Karpaty wschodnie, Czarnohora, Pokucie
XV	1935	Gdynia— —Grudziądz	Geologia pobrzeża Bałtyku
XVI	1936	Lwów	Miocen okolic Lwowa, Karpaty fliszowe w okolicy Sambora
XVII	1937	Zaleszczyki	Paleozoik i mezozoik płyty Podola
XVIII	1938	Cieszyn	Beskidy Śląskie (Karpaty fliszowe)
XIX	1946	Solice— —Wałbrzych	Kreda Opola, Sudety Środkowe
XX	1947	Kielce— —Chęciny	Centralna i południowo zachodnia część Gór Świętokrzyskich (paleozoik, mezozoik, miocen)
XXI	1948	Toruń— —Włocławek	Czwartorzęd Pomorza i Mazowsza, jura i perm (sól) na Kujawach
XXII	1949	Kraków— —Krościenko— —Katowice	Neogen Podhala, mezozoik i karbon rejonu krakowsko-śląskiego
XXIII	1950	Iwonicz	Karpaty Krośnieńskie i Dukielskie
XXIV	1951	Wałbrzych	Środkowa i zachodnia część Sudetów
XXV	1952	Warszawa— —Kazimierz Dolny	Stratygrafia polskiego czwartorzędu, plejstocen okolic Warszawy i okolic Kazimierza nad Wisłą, jura w Łukowie

Nr	Rok Zjazdu	Miejsce	Tematyka naukowa
XXVI *	1953	Warszawa— —Ostrowiec	Mezozoik północno-wschodniego zbocza Gór Świętokrzyskich
XXVII	1954	Kraków	Paleozoik i mezozoik okolic Krakowa, Karpaty fliszowe koło Wadowic
XXVIII	1955	Szczecin	Czwartorzęd i jura Pomorza Zachodniego
XXIX	1956	Lublin	Kreda, trzeciorzęd i czwartorzęd Wyżyny Lubelskiej
XXX	1957	Duszniki	Sudety Wschodnie
XXXI	1958	Gdańsk	Geologia побереża Bałtyku
XXXII	1959	Zakopane	Geologia Tatr i Podhala
XXXIII	1960	Częstochowa	Mezozoik pasma Jury Krakowsko-Częstochowskiej
XXXIV	1961	Sanok	Karpaty Sanockie, Bieszczady (flisz)
XXXV	1962	Kielce	Paleozoik Gór Świętokrzyskich
XXXVI	1963	Szczawnica— —Zakopane	Pieniński pas skałkowy
XXXVII	1964	Katowice	Zagadnienia geologii karbonu i złóż węgla kamiennego, geologii triasu i złóż cynkowo-ołowianych oraz problematyka geologiczna i surowcowa regionu górnośląskiego
XXXVIII	1965	Tarnobrzeg	Problematyka geologiczna miocenu południowego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich ze szczególnym uwzględnieniem złóż siarki
XXXIX	1966	Zawoja	Geologia regionu babiogórskiego (Karpaty fliszowe)
XL	1967	Zgorzelec	Geologia i surowce mineralne Sudetów Zachodnich
XLI	1969	Konin	Budowa geologiczna i surowce mineralne Ziemi Kujawskiej
XLII	1970	Lublin	Budowa geologiczna i surowce mineralne Lubelszczyzny

* XXVI Zjazd (1953) był zorganizowany przez Centralny Urząd Geologii przy udziale Polskiego Towarzystwa Geologicznego

Biblioteka Instytutu Geologicznego — jest drugą w dziedzinie nauk geologicznych w zakresie wydawnictw periodycznych. Na koniec 1970 r. biblioteka posiada 17 988 jednostek, w tym czasopism 11 102 a wydawnictw zwartych 4958 tomów.

Prócz opisanej wyżej działalności, opierającej się na statucie, którego niektóre postanowienia w ciągu 50 lat ulegały pewnym zmianom i uzupełnieniom, Polskie Towarzystwo Geologiczne brało czynny udział w różnych akcjach na terenie Polski, zabierając głos np. w sprawie nauczania geologii czy ochrony zabytków przyrody nieożywionej.

Utworzoną w 1964 r. nagrodę im. Ludwika Zejsznera dla młodszych pracowników naukowych za najlepsze prace z zakresu nauk geologicznych ogłoszone w *Roczniku* przyznano: w 1962 r. — Ryszardowi Gra-

dzińskiemu, w 1963 r. — Henrykowi Tomczykowski i Rafałowi Unrugowi, w 1964 r. — Jerzemu Kłapcińskiemu, w 1965 r. — Jackowi Rutkowskiemu, w 1966 r. — Teresie Śmigielskiej, w 1967 r. — Karolowi Bojkowskiemu, w 1968 r. — Wiesławowi Nowakowi.

Ufundowaną w 1970 r. przez panią mgr Lucynę Świdzińską nagrodę im. prof. Henryka Świdzińskiego za prace geologiczne z obszaru Karpat i Pienin przyznano Stanisławowi Węclawikowi.

Nagrodę naukową imienia Konstantego Tołwińskiego za pracę z dziedziny geologii naftowej otrzymał w roku 1970 Piotr Karnkowski.

Przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Geologicznego biorą udział w międzynarodowych kongresach geologicznych oraz w zjazdach i konferencjach towarzystw geologicznych innych krajów, zwłaszcza z obozu socjalistycznego. Wiąże się z tym udział gości zagranicznych w zjazdach w Polsce, a także powoływanie w poczet członków honorowych Towarzystwa i wybitnych geologów zagranicznych (tab. 2).

Polskie Towarzystwo Geologiczne było gospodarzem IV Konferencji przedstawicieli Towarzystw Geologicznych krajów socjalistycznych, która odbyła się w Sosnowcu 10 września 1964 r. Udział w niej wzięli delegaci towarzystw geologicznych Bułgarii, Czechosłowacji, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Węgier i Polski. Tematem obrad był dalszy rozwój współpracy bratnich Towarzystw.

Polskie Towarzystwo Geologiczne pozostaje pod opieką Polskiej Akademii Nauk, która rokrocznie przyznaje Towarzystwu subwencje, przeznaczone głównie na działalność wydawniczą.

Dotychczasowa działalność Polskiego Towarzystwa Geologicznego i jego stały rozwój w minionym okresie 50-lecia pozwala z optymizmem patrzeć na jego dalszą przyszłość i losy.

РЕЗЮМЕ

Автор представляет историю основания Польского Геологического Общества и его развития в периоде 50-летия его деятельности. Общество было основано 1921 года, инициативу этому дал проф. Владыслав Шайноха, заведующий Заведением Геологии Ягеллонского Университета; проф. Шайноха заведывал обществом в продолжении первых четырех лет 1921—1924. Следующими председателями Главного Управления были: проф. Карль Богданович (1924—1926) и проф. Ян Новак, который непрерывно заведывал работами общества в продолжении 13 лет, то значит до начала 2-ой мировой войны.

Во время гитлеровской оккупации общество понесло тяжелые потери. Многие члены общества скончались или погибли в борьбе с агрессором и в концентрационных лагерях. Невозместимой потерей в особенности была кончина одного из самых выдающихся геологов и многолетнего председателя Польского Геологического Общества проф. Яна Новака, который скончался (18. II. 1940) в несколько дней по возвращении из гитлеровского концентрационного лагеря; проф. Новак был там вывезён вместе с другими профессорами и научными работниками Ягеллонского Университета и Горно-Металлургической Ака-

демии в Кракове. Значительно была опустошена библиотека и архив общества.

За исключением нескольких тайных заседаний с научными докладами, организованными в частных квартирах, деятельность общества в этом периоде целиком прекратилась.

Однако в несколько месяцев по освобождении Польши от гитлеровского оккупанта (1945) деятельность общества в Кракове была возобновлена, было признано новое управление с председателем Стефаном Чарноцким; обязанность секретаря принял на себя Казимеж Маслянкевич. В следующем году (1946) возобновило свою деятельность варшавское отделение, председателем его был избран Ян Самсонович. Список председателей Главного управления Польского Геологического Общества и его генеральных секретарей подан на таб. 1.

Таблица 1

Председатели и секретари Главного Управления Польского Геологического Общества

Председатели	Период председательства	Генеральные секретари
† Владыслав Шайноха	24.04.1921—2.07.1924	Владыслав Желеховский
† Кароль Богданович	2.07.1924—4.07.1926	„ „
† Ян Новак	4.07.1926—18.02.1940	Францишек Беда (до 1929) Камильа Цишевска (1929—1931) Мариан Ксёнжкевич (1931—1939) Казимеж Маслянкевич
† Стефан Чарноцки	4.06.1945—6.01.1947	„ „
† Войцех Рогала	6.01.1947—4.05.1947	„ „
Мариан Ксёнжкевич	4.05.1947—25.08.1951	„ „
Францишек Веда	23.08.1951—19.05.1957	Кжиштоф Биркенмайер
† Генрик Свидзински	19.05.1957—23.06.1969	Станислав Чарнецкий (до 1961) Рафал Унруг (1961—1969)
Казимеж Маслянкевич	од 21.08.1969	Рафал Унруг

Деятельность Польского Геологического Общества с самого начала развивалась в трёх направлениях: в регулярном организации научных заседаний с докладами и дискуссией, в организации общепольских ежегодных научных съездов и в издательской деятельности.

Научные заседания состоялись в первом периоде лишь в Кракове; в меру развития общества они были организованы и в основанных других местностях. В довоенном периоде были организованы отделения: во Львове (1923 г.), в Варшаве (1923 г.), в Вильне (1926 г.) и в Борыславе (1928 г.). С вышеназванных отделений довоенного периода отличалось своей активностью отделение во Львове.

Ежегодно возрастало число членов общества. В 1923 г. было 73 членов, в 1939 число это возросло до около 200 членов. В послевоенном периоде, когда наступило большое развитие геологии в Польше, число

ПОЧЕТНЫЕ ЧЛЕНЫ

Польша

Имя и фамилия	Место проживания	Год издания
† Карль Богданович	Варшава, Краков	1946
† Станислав И. Туггут	Варшава, Краков	1946
† Владыслав Шафер	Краков	1950
Роман Козловски	Варшава	1950
† Ян Чарноцки	Варшава	1951
† Ян Самсонович	Варшава	1951
Мариан Ксёнккевич	Краков	1956
† Константы Толвински	Закопане	1957
Валеры Гоетель	Краков	1959
Францишек Беда	Краков	1961
† Станислав Краевски	Варшава	1963
Людвик Савицки	Варшава	1964
Генрик Тейссер	Вроцлав	1964
Эдвард Пассендорфер	Варшава	1965

Зарубежные

† Морис Люжон	Лёзанна	1937
† Гельге Г. Баклюнд	Уппсала	1946
Аарне Ляйтакари	Гельзинки	1946
† Поль Ниггли	Цюрих	1946
Рагнар Сандегрен	Штокгольм	1946
Эрик Г. О. Стензиё	Штокгольм	1946
† Радим Кетнер	Прага	1958
Олег С. Вялов	Львов	1961
Мильтиаде Филипеску	Бухарест	1962
Эким Бончев	София	1963
Георг Мургеану	Бухарест	1964
Димитрий Андрусков	Братислава	1967
Мишель Дюранд-Дельга	Париж	1967
Димитрий Наливкин	Ленинград	1967
Е. К. Вальтон	Эдинбург, Ст. Андрейс	1967
Николай В. Вассоевич	Ленинград	1967
† Жан Кювилле	Париж	1969
Йозеф Свобода	Прага	1970

членов Польского Геологического Общества скоро увеличилось. Когда 1951 г. создано было отделение во Вроцлаве число членов общества превышало 300 лиц. В следующих годах основаны были новые отделения, равно как и меньшие круги, о которых заботились частные отделения. В юбилейном 1970 г. активны отделения: 1. Гданское (Сопот), 2. Горносилезское (Сосновец), 3. Краковское (Краков), 4. Свентокжиское (Кельце), 5. Варшавское (Варшава), 6. Вроцлавское (Вроцлав),

Научные Съезды Польского Геологического Общества

№ съезда	Год	Местность	Научная тематика
I	1921	Кельце	Палеозой западной части Свентокжиских Гор
II	1922	Цешин	Западные флишевые Карпаты и Горносилезский Каменноугольный Бассейн
III	1923	Варшава	Проблемы геологии четвертичного периода
IV	1923	Познань	Геология Зап. Польши и Куяв; четвертичные и юрские отложения, пермские соляные купола
V	1924	Львов	Третичные, мезозойские и палеозойские отложения, Флишевые Карпаты
VI	1925	Катовице	Горносилезский Каменноугольный Бассейн
VII	1926	Вильно	Четвертичные, третичные и меловые отложения окрестностей Вильна и Гродна
VIII	1928	Львов	Подоле и Волынь, третичные отложения и кристаллические породы
IX	1929	Щавница	Пенинская Утесовая Зона
X	1930	Закопане	Татры
XI	1931	Новогрудек	Четвертичные, третичные и меловые отложения
XII	1932	Краков— Явожно	Палеозой, мезозой, третичные отложения и флиш окрестностей Кракова
XIII	1933	Сандомеж— Спала	Палеозой и мезозой северо-восточного и северо-западного склона Свентокжиских Гор
XIV	1934	Ворохта— Яремче	Восточные Карпаты, Черногора, Покутье
XV	1935	Гдыня— Грудзёндз	Геология Балтийского Побережья
XVI	1936	Львов	Миоцен окрестности Львова, Самборские Карпаты
XVII	1937	Залещики	Палеозой и мезозой Подольского массива
XVIII	1938	Цешин	Силезские Бескиды (флишевые Карпаты)
XIX	1946	Солице— Валбжих	Мел Ополя, Центральные Судеты
XX	1947	Генцины Кельце—	Центральная и югозападная часть Свентокжиских Гор (палеозой, мезозой и миоцен)
XXI	1948	Торунь— Влоцлавек	Четвертичная формация, юрские и пермские отложения (соль) на Куявах
XXII	1949	Краков— Кросценко, Катовице	Неоген Подгаля, мезозой и карбон Краковско-силезского района

№ съезда	Год	Местность	Научная тематика
XXIII	1950	Ивонич	Кросненские и Дукельские Карпаты
XXIV	1951	Валбжих	Центральная и западная часть Судетов
XXV	1952	Варшава—Казимеж Долны	Стратиграфия четвертичного периода, плейстоцен Средней Вислы, юрские отложения в Лукове
XXVI *	1953	Варшава—Островец	Мезозойские отложения северо-восточного склона Свентокжиских гор
XXVII	1954	Краков	Палеозойские и мезозойские отложения окрестностей Кракова, Флишевые Карпаты окрестностей Вадовиц
XXVIII	1955	Щецин	Четвертичные и юрские отложения Западной Померании
XXIX	1956	Люблин	Меловые, третичные и четвертичные отложения Люблинской возвышенности
XXX	1957	Душники	Восточные Судеты
XXXI	1958	Гданьск	Геология Балтийского Побережья
XXXII	1959	Закопане	Геология Татр и Подгалья
XXXIII	1960	Ченстохова	Мезозой Краковско-Ченстоховской Юры
XXXIV	1961	Санок	Санокские Карпаты, Бещады (флиш)
XXXV	1962	Кельце	Стратиграфия и тектоника палеозойского массива Свентокжиских Гор
XXXVI	1963	Щавница—Закопане	Пенинская Утёсовая Зона
XXXVII	1964	Катовице	Проблемы геологии карбона и угленосных отложений, геологии триаса и цинково-свинцевых месторождений и проблематика геологическая и минерального сырья Горносилезского района
XXXVIII	1965	Тарнобжег	Геологическая проблематика миоцена южного окаймления Свентокжиских Гор с особенном учётом месторождений серы
XXXIX	1966	Завоя	Геология окрестностей Бабей Горы (Флишевые Карпаты)
XL	1967	Згожелец	Геологическое строение и минеральные сырьё Западных Судетов
XLI	1969	Конин	Геологическое строение и минеральные сырьё Куявской Земли
XLII	1970	Люблин	Геологическое строение и минеральные сырьё Люблинской Земли

* Организованный Центральным Геологическим Управлением при содействии Польского Геологического Общества.

7. Жешувской Земли (Ясло). Кроме того активны следующие круги: в Люблине, Олыштыне, Пиле, Штетине и круг Любузской Земли в Зелёной Горе. Главное управление помещается с самого начала в Кракове; оно составляет один из самых активных научных центров общества.

Начиная с 1963 г. были организованы специализированные секции, работают в них геологи целой Польши. Между ними самую активную деятельность проявляют секции: седиментологическая, тектоническая, секция рудных месторождений и геофизическая. Кроме научных заседаний с докладами секции эти организовали целый ряд симпозиумов и экскурсий в различные районы Польши. В последнее время количество докладов организованных Польским Геологическим Обществом превысило число 100 докладов ежегодно.

Количество членов (на 31. XII. 1970) достигло числа 1370 лиц; из этого видно, что оно превысило в несколько раз состав довоенного периода. Некоторые отделения, оценивая правильно важность популяризации геологических наук, организовали целые циклы научнопопулярных докладов для многих слушателей.

Общепольские научные съезды, которых в 50-летие общества состоялось 42, организованы были ежегодно в различных районах Польши (Таб. 3).

Некоторые съезды были посвящены особенно важным геологическим проблемам. Напр. варшавские съезды 1923 и 1952 г.г. посвящены были вопросам плейстоцена. Тематика съездов, в особенности в последние годы, заключала проблематику минерального сырья, как напр. 40-ой съезд в Згожельце: „Геология и минеральные сырьевые ресурсы Западных Судетов” (1967), 41-ый съезд в Конине: „Геологическое строение и минеральные сырьевые ресурсы Куявской Земли” (1969) и последний съезд в Люблине: „Геологическое строение и минеральные сырьевые ресурсы Люблинской Земли” (1970).

В связи с увеличивающимся числом членов общества возрастает тоже количество участников съездов; в последних десятках лет число участников выносило 200—300 участников.

В повоенном периоде целый ряд съездов организован был на возвращенных землях, а именно в разных частях Судетов (1946, 1951, 1957, 1967) и в Щецине (1955).

В общепольских научных съездах Польского Геологического Общества принимали участие тоже и иностранные гости, иногда в большом даже количестве, как напр. в съезде в Закопанем (1959) принимало участие 84 иностранцев, в Душниках (1957) — 36, в Кельцах (1962) — 27.

Официальное издательство общества это „Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego” (Ежегодник Польского Геологического Общества — *Annales de la Société Géologique de Pologne*). В первых послевоенных годах издательство появлялось в печати в отдельных томах, а потом в четырех выпусках ежегодно. В Ежегоднике принципиально публикуются работы польских авторов, работы касающиеся геологической тематики на польском языке содержащие резюме на конгрессных языках. Работы общего характера бывают иногда публикуются на иностранных языках с польским резюме. В Ежегоднике бывают тоже публикуются работы иностранных авторов; в особенности содержит их много 39-ый том (1969), посвященный памяти выдающегося польского палеонтолога Юзефа Г ж и б о в с к о г о; том этот был издан в 100-летнюю годовщину рождения этого ученого.

Польское Геологическое Общество издало кроме того два тома большой монографии В. Ф р и д б е р г а: Миоценовые моллюски польских земель и три тома Региональной Геологии Польши, в которых

обработаны были проблемы Карпат, Люблинского Района и Судетов; главным редактором Региональной Геологии Польши был М. К с ё н ж к е в и ч.

В довоенном периоде в связи со своими съездами Польское Геологическое Общество начало издавать короткие путеводители съездов, знакомящие участников с тематикой и трассами экскурсий вместе с объяснениями самых важных обнажений. После съезда путеводители эти были опубликованы в Ежегодниках. Благодаря сотрудничеству Центрального Геологического Учреждения, Геологического Института и Геологических Издательств были издаваны за последние годы обширные путеводители съездов, содержащие главные рефераты объясняющие тематику съезда при одновременных описаниях трасс и обнажений, иллюстрированных картами, очерками и геологическими разрезами, а иногда и фотографическими снимками.

Начиная с 1923 года, в порядке книгообмена с иностранными обществами Польское Геологическое Общество получает иностранные журналы, число которых достигло 400 позиций. Это позволило обществу образовать библиотеку, которая — по самой великой библиотеке Геологического Института — представляет вторую по своей величине библиотеку относительно издательств из области геологических наук в пределах периодических издательств.

Кроме выше описанной деятельности общества согласно с его статутом, который в продолжении 50 лет потдвергался некоторым изменениям и дополнениям, Польское Геологическое Общество принимало активное участие в разных действиях на территории Польши. Оно брало напр. слово в вопросах научания геологии или предохранения достопримечательностей неорганической природы.

Представители Польского Геологического Общества принимают участие в международных конгрессах геологических обществ, а также в съездах и конференциях других стран, в особенности социалистических стран; оно принимает тоже в состав своих почётных членов общества и выдающихся геологов зарубежных стран (Таб. 2).

Польская Академия Наук покровительствует Польскому Геологическому Обществу и признает ему ежегодную дотацию, предзначатую прежде всего на издательскую деятельность.

Существовавшая до сих пор деятельность общества и ея постоянная все развивающаяся деятельность в периоде 50-летия позволяет оптимистически ожидать дальнейшей его будущности и судьбы.

SUMMARY

The Geological Society of Poland has been founded in Kraków in the year 1921. The action for the establishment of the Society was promoted by Professor Władysław Szajnocha, Head of the Department of Geology of the Jagellonian University, who was elected the first President of the Society, and held this office in the years 1921—1924. Professor Karol Bohdanowicz succeeded as President of the Society in the term of office 1924—1926, and subsequently the Society was presided by Professor Jan Nowak, who headed their activities for 13 years i.e. till the beginning of the Second World War in 1939.

The Society suffered great losses during the nazi occupation of Poland. Many members were killed in fights, or died in prisons and concentrations camps. The latter included the eminent geologist and President of the Society, Professor Jan Nowak, who died a few days after being released from a concentration camp. The Library and the archives of the Society were plundered. However, even in this difficult period a few clandestine scientific meetings were held in the home of one of the members.

The activity of the Society has been resumed immediately after the liberation. Professor Stefan Czarnocki was elected President and Kazimierz Maślankiewicz became the secretary of the Society in 1945. The Warsaw branch of the Society resumed their activity in the following year, headed then by Professor Jan Samsonowicz. The list of chief officers of the Society is given in Table 1.

Table 1

Presidents and secretaries of the Geological Society of Poland

Presidents		Secretaries
† Władysław Szajnocha	24.IV.1921—2.VII.1924	Władysław Żelechowski
† Karol Bohdanowicz	2.VII.1924—4.VII.1926	” ”
† Jan Nowak	4.VII.1926—18.II.1940	Franciszek Bieda (-1929)
		Kamila Skoczylas-
		-Ciszewska (1929—1931)
		Marian Książkiewicz
		(1931—1939)
† Stefan Czarnocki	4.VI.1945—6.I.1947	Kazimierz Maślankiewicz
† Wojciech Rogala	6.I.1947—4.V.1947	” ”
Marian Książkiewicz	4.V.1947—23.VIII.1951	” ”
Franciszek Bieda	23.VIII.1951—19.V.1957	Krzysztof Birkenmajer
† Henryk Świdziński	19.V.1957—23.VI.1969	Stanisław Czarniecki
		(-1961), Rafał Unrug
		(1961—1969)
Kazimierz Maślankiewicz	21.VIII.1969	Rafał Unrug

Since the beginning of the existence of the Society their activity has been carried out along three main lines: scientific sessions, annual congresses and editorial work.

The scientific sessions at first held only in Kraków, were organised subsequently also in regional branches of the Society formed in Lwów (1923), Warsaw (1923), Wilno (1926) and Borysław (1928). The Lwów branch was especially active in the pre-war period.

The number of members of the Society grew steadily, from 73 in 1923 to nearly 200 in 1939. A much more rapid growth of the membership began in the post-war period, and the number of members exceeds now 1300. The Society consists presently of 7 regional branches in Gdańsk, Upper Silesia, Kraków, Kielce, Warsaw, Wrocław, and Jasło. Moreover, smaller local groups are active at Szczecin, Lublin, Piła, Olsztyn and Zielona Góra. The offices of the Society are seated in Kraków.

Since 1963 several Specialized Sections have been organised within the Society, namely the Section for Sedimentology, the Section for

Table 2

HONORARY MEMBERS

	Residence	Title conferred in
† Karol Bohdanowicz	Warszawa, Kraków	1946
† Stanisław J. Thugutt	Warszawa, Kraków	1946
Roman Kozłowski	Warszawa	1950
† Władysław Szafer	Kraków	1950
† Jan Czarnocki	Warszawa	1951
† Jan Samsonowicz	Warszawa	1951
Marian Książkiewicz	Kraków	1956
† Konstanty Tołwiński	Zakopane	1957
Walery Goetel	Kraków	1959
Franciszek Bieda	Kraków	1961
† Stanisław Krajewski	Warszawa	1963
Ludwik Sawicki	Warszawa	1964
Henryk Teisseyre	Wrocław	1964
Edward Passendorfer	Warszawa	1965
FOREIGN		
† Maurice Lugeon	Lausanne	1937
† Helge G. Backlund	Upsala	1946
Aarne Laitakari	Helsinki	1946
† Paul Niggli	Zurich	1946
Ragnar Sandegren	Stockholm	1946
Eric H. O. Stensiö	Stockholm	1946
† Radim Kettner	Prague	1958
Oleg S. Wiałow	Lvov	1961
Miltiade Filipescu	Bucharest	1962
Ekim Boncev	Sofia	1963
Georghe Murgeanu	Bucharest	1964
Dimitrij Andrusov	Bratislava	1967
Michel Durand-Delga	Paris	1967
Dimitrij W. Naliwkin	Leningrad	1967
E. K. Walton	Edinburgh, St. Andrews	1967
Nikoai V. Vassoevich	Leningrad	1967
† Jean Cuvillier	Paris	1969
Josef Svoboda	Prague	1970

Structural Geology, the Section for Hydrogeology, the Section for Ore Genesis, the Section for Geophysics, the Section for Stratigraphy and the Section for Mathematical Geology. The Sections are grouping members according to their lines of research, working on an interregional basis. The establishment of the Specialized Sections greatly stimulated the scientific activity of the Society.

During the 50 years of existence of the Society 42 Congresses were held in various regions of Poland (Table 3). The congresses were devoted

Annual Congresses of the Geological Society of Poland Table 3

No	Date	Place	Theme
I	21—24 Aug. 1921	Kielce	Palaeozoic of the Holy Cross Mts
II	25—28 June 1922	Cieszyn	Western Flysch Carpathians
III	12—15 April 1923	Warszawa	Geology of Quaternary
IV	10—13 Sept. 1923	Poznań	Geology of Wielkopolska and Kujawy regions, Quaternary, Jurassic and Permian salt diapires
V	2—7 July 1924	Lwów	Tertiary, Mesozoic and Palaeozoic of Podole region, Flysch Carpathians
VI	1925	Katowice	Upper Silesian Coal Basin
VII	4—9 July 1926	Wilno	Quaternary, Tertiary and Cretaceous of the Wilno and Grodno region
VIII	3—7 Sept. 1928	Lwów	Tertiary and crystalline rocks of Podole and Wołyń regions
IX	18—21 May 1929	Szczawnica	Pieniny Klippen Belt
X	21—24 July 1930	Zakopane	Tatra Mts
XI	24—28 May 1931	Nowogródek	Quaternary, Tertiary and Cretaceous
XII	25—29 May 1932	Kraków— Jaworzno	Palaeozoic, Mesozoic Tertiary of the Cracow region and Flysch Carpathians
XIII	24—27 May 1933	Sandomierz— Spała	Palaeozoic and Mesozoic of the NW and NE parts of the Holy Cross Mts
XIV	28 June—1 July 1934	Worochta— Jaremcze	Eastern Carpathians, Czarnohora, Pokucie
XV	9—11 June 1935	Gdynia— Grudziądz	Geology of the Baltic coast
XVI	27—29 July 1936	Lwów	Miocene of the Lwów region Flysch Carpathians in the Sambor area
XVII	July 1937	Zaleszczyki	Palaeozoic and Mesozoic of the Podole platform
XVIII	June 1938	Cieszyn	Western Flysch Carpathians
XIX	2—5 July 1946	Solice— Wałbrzych	Cretaceous of Opole region, Central Sudeten Mts.
XX	15—18 Aug. 1947	Kielce— Chęciny	Central and Southern Holy Cross Mts (Paleozoic, Mesozoic, Miocene)
XXI	4—7 July 1948	Toruń— Włocławek	Quaternary of Pomorze and Mazowsze regions, Permian salts in Kujawy area
XXII	20—24 Aug. 1949	Kraków— Krościenko— Katowice	Neogene of Podhale region, Carboniferous and Mesozoic of Cracow—Silesia area
XXIII	25—28 June 1950	Iwonicz	Flysch Carpathians in Krosno—Dukla area
XXIV *	23—25 Aug. 1951	Wałbrzych	Central and Western Sudeten Mts.
XXV	20—23 Sept. 1952	Warszawa— Kazimierz Dolny	Stratigraphy of Quaternary, Pleistocene of Warsaw and Kazimierz Dolny areas, Jurassic of Łuków
XXVI *	23—26 Aug. 1953	Warszawa— Ostrowiec Świętokrzyski	Mesozoic of the NE border of the Holy Cross Mts.

* Organised by the Central Board of Geology in cooperation with the Geological Society of Poland

Table 3 continued

No	Date	Place	Theme
XXVII	12—14 Sept. 1954	Kraków	Palaeozoic and Mesozoic of the Cracow region, Flysch Carpathians in Wadowice area
XXVIII	2—5 June 1955	Szczecin	Quaternary and Jurassic of Western Pomorze
XXIX	24—26 June 1956	Lublin	Cretaceous, Tertiary and Quaternary of Lublin upland
XXX	19—21 May 1957	Duszniki	Eastern Sudeten Mts.
XXXI	6—8 June 1958	Gdańsk	Geology of the Baltic coast
XXXII	3—7 Sept. 1959	Zakopane	Geology of Tatra Mts and Podhale area
XXXIII	4—6 Sept. 1960	Częstochowa	Mesozoic of the Cracow—Częstochowa range
XXXIV	25—28 June 1961	Sanok	Flysch Carpathians, Sanok area, Bieszczady range
XXXV	16—19 Sept. 1962	Kielce	Palaeozoic of the Holy Cross Mts
XXXVI	19—21 Sept. 1963	Szczawnica—Zakopane	Pieniny Klippen Belt

to problems of regional geology, to research on Pleistocene and to problems of mineral deposits. The number of participants amounts in the last years to 200—300. Numerous geologists from abroad participated in some of the Congresses.

The Society publishes the journal „Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego” (Annales de la Société Géologique de Pologne), containing papers of Polish and foreign authors. All papers published in Polish are accompanied by summaries in English, Russian or French while papers likely to arise a wider interest are published in one of these languages, with a Polish summary.

The Society published also a few regional and palaeontological non-periodical monographs. Moreover, the cooperation of the Central Geological Board and of the Geological Survey made possible the publication of comprehensive guides of excursions of the annual Congresses of the Society.

The Society maintains a Library, steadily growing, on the basis of exchange of publications. The Annales de la Société Géologique de Pologne is exchanged with more than 400 societies and institutions throughout the world, and thus the Library of the Society is the second largest in Poland in the field of geology, ranking immediately after the Library of the Geological Survey.

The Society is active in the scientific life both at home and abroad. Delegates of the Society participate in international and national geological congresses, meetings and conventions. Foreign geologists participate in the congresses of the Society, and the honorary membership of the Geological Society of Poland has been conferred to several outstanding geologists (Table 2).

The Society benefits from the financial assistance of the Polish Academy of Sciences, which is providing means for publishing the *Annales de la Société Géologique de Pologne*.

The past activity of the Geological Society of Poland, and the steady development during the 50 years of existence, reviewed on the occasion of the half-centenary jubilee permit to look in the future with confidence and optimism.

translated by R. Unrug